

ASPECTE ALE CONVIEȚUIRII DIFERITELOR COMUNITĂȚI ETNICE ȘI RELIGIOASE PE TERITORIUL COMITATULUI SATU MARE LA FINALUL SECOLULUI AL XIX-LEA – ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

Paula Virag*

Cuvinte cheie: comitatul Satu Mare, grupuri etnice, diferențe, români, maghiari, germani, evrei

Keywords: Satu Mare County, ethnic groups, differences, Romanians, Hungarians, Germans, Jews

Dinamica populației comitatului Satu Mare la finalul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea

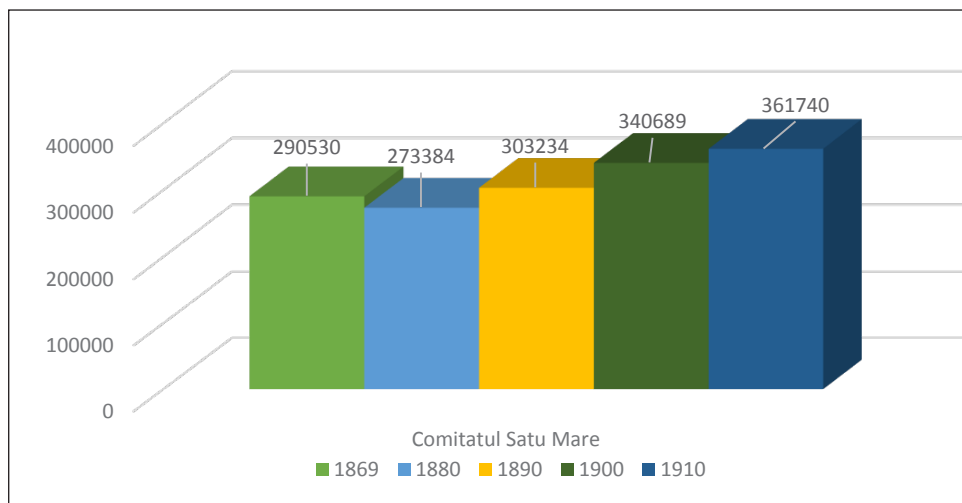
Desființarea structurilor feudale prin patentele din 1853–1854 a favorizat procesul introducerii elementelor capitaliste, în primul rând în agricultură. De abia acum și-au făcut simțite efectele economice și psihologice ale reformelor legislative din 1853–1854. S-au inaugurat exploatarea forestieră sistematică, s-au lansat noi investiții industriale s-au pus bazele dezvoltării sistemului de comunicații etc.¹ Datorită creării de noi locuri de muncă, a îmbunătățirii posibilităților materiale ale familiilor, a creșterii nivelului de trai s-a constatat o mărire a numărului populației în întreg comitatul. Efectul principal s-a concretizat într-un spor natural mai ridicat, ca urmare a unei natalități revigorante. Astfel că, în 1869, numărul locuitorilor Sătmăruului era de 290.530 locuitori.

Între 1871 și 1880, populația comitatului a cunoscut un regres. Această scădere demografică este atribuită epidemiilor de holeră din 1872–1873, cea mai amplă de acest gen din spațiul întregii monarhii. Dincolo de victimele directe ale holerei, au rămas afectate încă multe alte mii de persoane care au fost expuse riscului de deces în tot deceniul 8, amplificând dezechilibrul provocat de holera din 1872–1873.

---

* Muzeul Județean Satu Mare, b-dul Vasile Lucaciu, nr. 21, e-mail: pcvirag@gmail.com

¹ Sorina Paula Bolovan, *Familia în satul românesc din Transilvania, a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX* (Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 1999), 47.

Alte explicații privind acest regres al numărului de locuitori ai comitatului Satu Mare pot fi legate și de epidemiile locale de variolă, difterie, sau tuse convulsivă, epidemii a căror victime au fost, în special, copiii.

La aceste cauze de ordin medical, se adaugă și unele de ordin economic, și anume criza industrială și financiară din monarhie și faptul că au existat ani consecutivi cu recolte insuficiente.²

Populația comitatului Satu Mare a cunoscut o nouă revigorare. În deceniul cuprins între 1881–1890, numărul de locuitori civili ai regiunii aflată în atenția noastră a crescut cu 10,9%. Acest fenomen de creștere trebuie pus în legătură cu dezvoltarea economică sesizată în anii 1880, când s-au pus bazele procesului de industrializare. Un alt factor care a contribuit la creșterea demografică a fost și *Legea sănătății publice* din Ungaria, din 1876, prin care s-a trecut la o mai eficientă organizare a sistemului sanitar. Consecințele acestei politici au fost evidente în scăderea mortalității, mai ales a celei infantile, datorită introducerii vaccinării contra variolei. Sensul ascendent al creșterii populației este evident nu numai pe teritoriul comitatului sătmărean.

În urma recensământului din 1900, s-a constatat un nou spor demografic, populația civilă a comitatului sporind cu 12,3%. Creșterea numărului locuitorilor înregistrată în acest an a fost mai mare decât la recensământul anterior cu 37.146 persoane. Acest lucru s-a datorat reducerii mortalității și menținerii ridicate a ratei natalității, elemente care reprezintă indicatorii așa-numitei *tranziții demografice* al cărui debut îl putem plasa la mijlocul deceniului 9. Fenomenul nu este singular în comitatul Satu Mare, ci este remarcat pe întreg teritoriu estic

² Ibid., 48.

al dublei monarhii, unde tranziția demografică s-a manifestat simultan cu revoluția industrială. Sporirea investițiilor din industrie, creșterea suprafețelor de pământ cultivate, mai ales prin pornirea unei vaste politici de desecare a mlaștinii Ecedea, introducerea, deși deocamdată redusă, a mașinilor în agricultură, obținerea unor recolte mai bune, a avut drept consecință creșterea numărului căsătoriilor și implicit al nașterilor.³

Între 1901 și 1910, populația comitatului Satu Mare a cunoscut un spor de 21.455 locuitori, mai mic față de deceniile anterioare. La această diminuare a creșterii numărului populației au contribuit mai mulți factori economici și sociali. În primul rând, în această perioadă, s-a resimțit acut lipsa de pământ pentru marea majoritate a familiilor din mediul rural. Generațiile rezultate în urma exploziei demografice din deceniile trecute au ajuns acum la maturitate, contribuind la accentuarea divizării loturilor de pământ. Mare parte a generațiilor din deceniile 8 și 9 au ajuns, la începutul secolului al XX-lea, în imposibilitatea de a-și plasa forța de muncă în agricultură. Ca urmare a acestui fapt, după 1900, s-a putut observa o mare mobilitate a populației rurale. Direcțiile de emigrare ale acestora au fost două:

- înspre orașe, pentru a-și plasa forța de muncă în industrie;
- în afara provinciei, spre România (la munci sezoniere, la sfârșitul anului întorcându-se acasă), dar mai ales spre America.⁴

Structura etnică a comitatului Satu Mare

Cunoașterea structurii etnice a comitatului Satu Mare reprezintă un aspect important nu numai din punct de vedere strict demografic, ci mai ales pentru a înțelege politica economică, socială și culturală care a fost aplicată și în această zonă. Nu de puține ori, politica Imperiului Austro-Ungar a atras, pentru populațiile de altă origine etnică decât națiunile dominante, consecințe dintre cele mai nefaste. Iată de ce, cercetarea compoziției etnice a comitatului sătmărean, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, poate contribui la buna explicare a proceselor politic-sociale care s-au derulat în această perioadă în zona aflată în atenția noastră.

Este cunoscut faptul că Austro-Ungaria a fost unul dintre cele mai eterogene imperii ale Europei în privința naționalităților și a confesiunilor: 14 naționalități, numărând fiecare cel puțin 10.000 de indivizi ce aparțineau la 7 confesiuni/religii. Această diversitate se regăsește și în comitatul Satu Mare, unde recensămintele organizate au scos la lumină conviețuirea românilor,

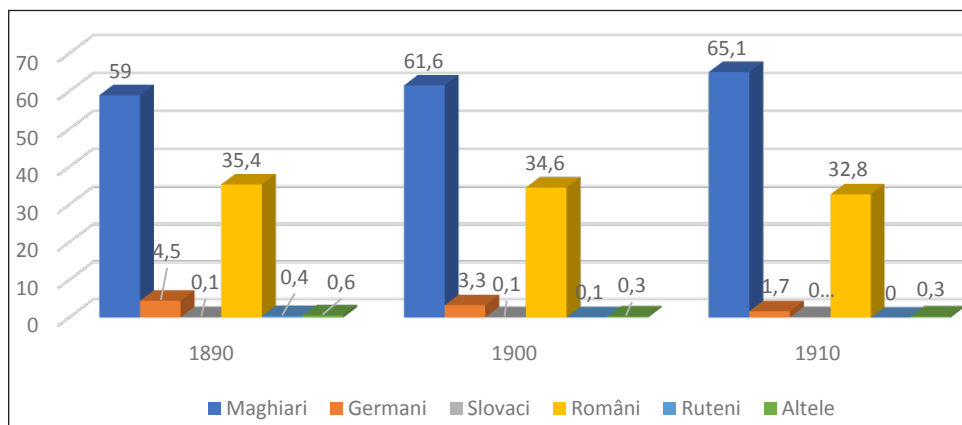
³ Constantin Todea, "Contribuții la cunoașterea demografiei istorice a Transilvaniei," *Revista de statistică* 6 (1973), 84.

⁴ Bolovan, *Familia în satul românesc din Transilvania*, 49.

maghiarilor, germanilor (șvabilor), evreilor, ucrainenilor, slovacilor, rutenilor, romilor etc. Confesiunile lor se înscriu în grupa religiilor întâlnite și în alte regiuni ale dublei monarhii: greco-catolică, calvină, romano-catolică, luterană, ortodoxă, unitariană, mozaică.

Recensămintele efectuate de către autorități în timpul dualismului nu au înregistrat naționalitatea locuitorilor, ci numai limba maternă, înțeleasă ca fiind limba pe care cel chestionat o vorbește mai bine și cu mai multă plăcere. Un asemenea criteriu de definire a etnicității era cel mai convenabil pentru autoritățile maghiare. Utilizarea lui a permis comiterea a numeroase abuzuri, în special pe teritoriile conduse de către Budapesta. Rubrica limba maternă a oferit posibilitatea să denatureze premeditat datele statistice, să sporească artificial numărul maghiarilor, mai precis a celor care utilizau în mod frecvent limba maghiară ca mijloc de comunicare. Astfel, la această rubrică au fost trecuți și membrii comunităților izraelite și rome, limba lor maternă fiind considerată ca fiind limba oficială a statului.

Analizând datele adunate cu ocazia ultimelor trei recensăminte desfășurate la finalul secolului al XIX-lea-începutul secolului al XX-lea, se observă că pe teritoriul comitatului Satu Mare preponderentă era populația care și-a declarat limba maghiară ca limbă maternă. Urmează apoi populația vorbitoare de limbă română și apoi cea de limbă germană. Slovaci, rutenii și cei cuprinși la rubrica “alte” nu depășeau procentul de 0,5%.

Sursa: Magyar Statisztikai Évkönyv, Budapest, 1891, 1901, 1911.

Există diferențe mari și între numărul vorbitorilor de limbă maghiară și cei de limba română. Prima grupă cunoaște o evoluție ascendentă, de la 59% în anul 1890, la 61,6% în 1900 și 65,1% în 1910. Procentul celor care și-au declarat limba maternă ca fiind limbile română și germană scade treptat de la un

recensământ la altul. Aceasta nu se explică neapărat prin faptul că numărul românilor și al germanilor scade, ci prin faptul că unii dintre ei au fost notați ca având o altă limbă maternă. Pentru explicarea acestui trend descendent trebuie menționat și faptul că la finalul secolului al XIX-lea-începutul secolului al XX-lea crește foarte mult numărul persoanelor care emigrează în Statele Unite ale Americii.

Structura confesională a comitatului Satu Mare

Greco-catolicii reprezintă comunitatea cu cel mai mare număr de membrii din comitatul Satu Mare. În cadrul lor se încadrează atât români, cât și maghiari și ruteni. În 1890 procentul lor era de 44,5% din totalul populației sătmărene. Un deceniu mai târziu numărul lor scade, însă nu semnificativ, ajungând la 44,4%, pentru ca în 1910 să crească până la 44,8%.

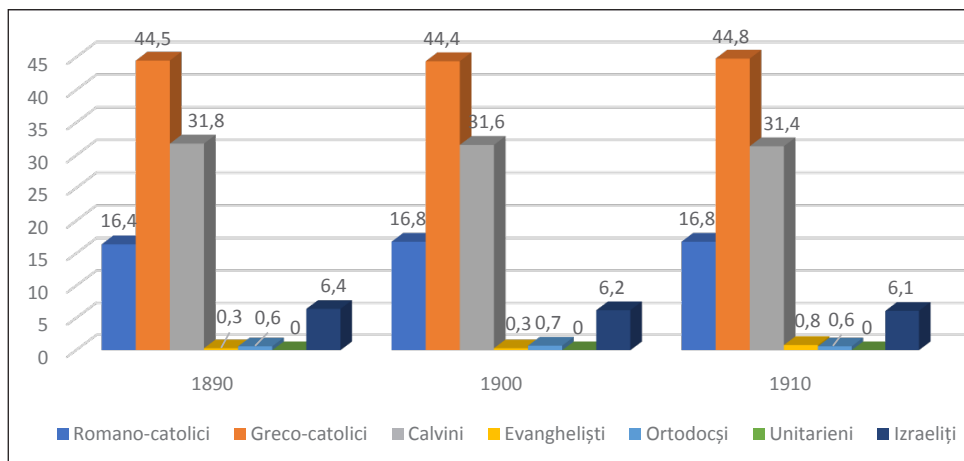
Credincioșii calvini sunt cei care reprezintă următorul grup confesional din cadrul populației comitatului Satu Mare. Evoluția lui cunoaște o ușoară scădere între 1890–1910, de la 31,8%, la 31,4%. Este cunoscut faptul că din punct de vedere etnic, cei care au îmbrățișat această confesiuni sunt maghiarii.

Un alt procent important este reprezentat de populația romano-catolică, confesiune căreia îi aparținea atât populația germană, cât și cea maghiară. Între 1890 și 1900, numărul lor crește ușor pentru ca la următorul recensământ din 1910 să se calculeze ca fiind în același procent ca în deceniul trecut.

Persoanele de confesiune evanghelică erau în număr foarte mic, ele nedeășind procentul de 0,8% din totalul populație, procent care a fost înregistrat în anul 1910. Ele aveau limba germană ca limbă maternă și erau venite din alte regiuni ale imperiului. Treptat și această comunitate este supusă procesului de maghiarizare, ajungându-se ca în secolul al XX-lea și în bisericile evanghelice din Satu Mare limba maghiară să fie folosită ca limbă liturgică.

Și numărul ortodocșilor sătmăreni era foarte mic, procentul lor oscilând între 0,6% în 1890 și 1910, și 0,7% în 1900. Ei erau reprezentați de românii care au refuzat să treacă la greco-catolicism la începutul secolului al XVIII-lea, sau de cei care au venit din comitatele sudice ale Transilvaniei.

La rubrica confesiune/religie apar trecuți și cei care aparțin religiei izraelite. În 1890 procentul lor a fost de 6,4%, pentru ca în 1910 să scadă până la 6,1%. Deși la limba maternă nu apar nici un vorbitor de idiș, existența lor pe teritoriul comitatului Satu Mare este confirmată de grupul credincioșilor izraeliți. Trebuie să menționăm faptul că o parte din evrei s-au declarat voluntar ca fiind maghiari. Cei ortodocși erau obligați să se declare fie maghiari, fie germani. Autoritățile maghiare nu considerau limba idiș, care era vorbită de un număr mare de evrei din Satu Mare, ca și limbă separată, văzând-o ca pe un fel de

Sursa: Magyar Statisztikai Évkönyv, Budapest, 1891, 1901, 1911.

“germană strică”. Acest mod ajută scopul autorităților maghiare și reprezenta un semn clar prin care etnicitatea era definită politic și instrumentalizată.⁵

Chiar dacă criteriul religios nu era definitoriu pentru naționalitate, el juca totuși un rol important în societate. Redefinirea naționalității pe baza criteriului etno-lingvistic a determinat o creștere semnificativă a numărului populației maghiare și reducerea populației evreiești și românești față de recensământul din 1869.

Aspecte ale conviețuirii diferitelor comunități etnice și religioase pe teritoriul comitatului Satu Mare

La nivel local, comitatul Satu Mare poate fi considerat o miniatură a Ungariei. Populația maghiară domina părțile centrale, zona de câmpie și zonele urbane în politică și în economie. Pe de altă parte, românii se regăseau în zona de munte din regiunile din estul comitatului. Această comunitate locuia preponderent în zonele rurale, ocupându-se cu agricultura. În aceeași situație se încadrează și populația germană (șvabii) care locuiește în zona de câmpie și de deal, pe marile domenii, mai ales pe cel al familiei Károlyi, și care se ocupă tot cu agricultura: cultivarea pământului, viticultura. Evreii au început să emigreze în număr tot mai mare în Ungaria începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, după emanciparea lor din 1867. Ei se stabilesc mai ales în zonele urbane, activând în domenii precum cele meșteșugărești, industriale și comerciale.

⁵ Anders E. B. Blomqvist, *Economic nationalizing in the ethnic borderland of Hungary and Romania. Inclusion, exclusion and annihilation in Satu Mare 1867–1944* (Stockholm University, 2014), 75.

La finalul secolului al XIX-lea-începutul secolului al XX-lea, comitatul Satu Mare a fost împărțit în 10 regiuni administrativ regionale, numite plase (jaras) și patru orașe. Cinci dintre aceste plase, cele situate în Câmpia de Vest, aveau o populație majoritar maghiară. Celelalte 5, împărțite de-a lungul frontierei lingvistice, îi au pe români ca majoritari, fiind situate în partea de est a comitatului, în zonele muntoase. Populația maghiară era predominantă și în cele patru municipalități: Carei, Satu Mare, Baia Mare și Baia Sprie. Activitățile industriale de aici aveau la bază resursele naturale exploatate din regiunile unde populația românească era majoritară. Dezvoltarea căii ferate pornește din partea vestică a comitatului, primele legături între Carei și Satu Mare fiind construite în 1871. Extinderea căii ferate înspre regiunile estice dominate de populația românească a fost explicată prin nevoia de a transporta resursele naturale și cerealele. Orașul Satu Mare deținea mari proprietăți cu păduri din Țara Oașului. Începând din 1896 orașul a început o intensă exploatare a acestor resurse în cadrul căreia muncitorii erau români și șvabi în timp ce proprietarii și managerii erau aproape în exclusivitate maghiari. Singura excepție era în sectorul financiar unde câteva bănci românești și-au început activitatea în această perioadă.

În 1880 maghiarii era majoritari în 9 din cele 10 centre locale ale plaselor și până în 1910 ei ajung să fie majoritari în toate 10. În 1880 Șomcuta Mare a fost acel centru sătmărean care se deosebea de celelalte, fiind majoritar român. Această zonă a fost alipită comitatului Satu Mare în 1876, ca o mișcare strategică, dorindu-se divizarea și un mai bun control ale minorității românești, precum și intensificarea maghiarizării. Această mișcare s-a datorat faptului că românii din Șomcuta Mare au avut rezistență în timpul revoluției din 1848–1849, iar autoritățile au considerat că e mai bine ca această regiune să fie integrată într-o zonă majoritar maghiară precum comitatul Satu Mare.

O altă diferență majoră între comunitățile română și maghiară era reprezentată de implicarea lor în administrația publică. Potrivit datelor recensământului din 1910, numai 2% dintre funcționari erau români în ciuda faptului că ei reprezentau peste 30% din populația comitatului. Procentul funcționarilor maghiari era de 96%, în condițiile în care ei reprezentau peste 60% din totalul populației. Apartenența etnică a jucat deci un rol important în ocuparea funcțiilor în sistemul administrativ chiar dacă Legea Naționalităților stipula în mod explicit că sectorul de stat nu trebuie să fie discriminatoriu între naționalități.

Tot în direcția maghiarizării și a diferențelor dintre cele două comunități se încadrează și faptul că în comitatul Satu Mare, la finalul secolului al XIX-lea-începutul secolului al XX-lea nu funcționa nici o școală cu predare în limba română. În schimb, 65 de școli de stat au folosit, în 1910, limba maghiară ca limbă de predare, chiar și în regiunile cu majoritate românească, în ciuda faptului că legea impunea autorităților să asigure educație în limba

naționalităților. Aceasta a fost o modalitate de maghiarizare dincolo de granițele etnice. Guvernul chiar a oficiat această strategie în 1907 prin legea Apponyi, numită după Albert Apponyi, ministrul cultelor și al educației 1906–1910.

Aceste realități se reflectă și în nivelul de alfabetizare a satelor românești. Statisticile locale arată faptul că în plasele locuite de români exista o rată scăzută de școlarizare, încadrându-se între 8–22%, în vreme ce în regiunile majoritar maghiare rata era de 28–46%.⁶

Comunitățile șvăbești au ocupat zona de câmpie din jurul orașului Carei și regiunile deluroase din regiunea Culmii Codrului. Grupul cel mai mare, cel vestic, îl reprezenta cel din jurul reședinței comitatului Satu Mare acolo existând la finalul secolului al XIX-lea 11 colonii șvăbești (Urziceni, Foieni, Ciumești, Sanislău, Petrești, Cămin, Căpleni, Tiream, Dindeștiu Mic Vallaj și Mérk). Un alt grup compact, cel estic, este reprezentant de localitățile Beltiug, Șandra, Socond, Rătești, Ardud și Mădăras. Sate șvăbești răzlețe erau și cele de la Jojib, Poiana Codrului, Borlești, Turulung, Hodod, Batarci și Tarna Mare.

La finalul secolului al XIX-lea populația germană reprezenta aproximativ 4,5% pentru ca în 1910 ea să scadă la 1,7%. Faptul este explicat prin procesul de maghiarizare la care a fost supusă și această comunitate sătmăreană care renunță treptat la dialectul șvăbesc și adoptă limba maghiară. Acest fenomen este sprijinit și de Biserica Roman-Catolică a cărei limbă de cult în aceste zone era limba maghiară. După 1880 au apărut și primii intelectuali șvabi sătmăreni, preoți romano-catolici, care în mod paradoxal au fost importanți agenți ai maghiarizării.

În satele șvăbești existau două grupuri, cel al țăranilor care aveau casă și un lot (mai mare sau mai mic) de pământ și cel al țăranilor care nu aveau nici o proprietate. Sistemul de moștenire șvăbesc, care prevedea ca întreaga avere să revină unui singur copil, a favorizat această împărțire. La finalul secolului al XIX-lea regăsim mulți membrii ai comunității germane ca activând ca meseriași în centrele urbane, lucrând în zonele miniere, la construcția de căi ferate sau chiar emigrând în Statele Unite ale Americii. Cu suma mică primită ca despăgubire de la fratele moștenitor fiecare încerca să își găsească un mod de trai. Cei care proveneau din familii mai înstărite urmau cursurile școlilor profesionale sau deveneau preoți, dascăli etc.

Din punct de vedere demografic evreii au reprezentat un grup etnic care la finalul secolului al XIX-lea-începutul secolului al XX-lea cuprindea aproximativ 6% din totalul populației comitatului Satu Mare. După emanciparea lor din 1867, ei au devenit reprezentanți de seamă ai comerțului și activității industriale a zonei sătmărene. Au fost și ei supuși procesului de maghiarizare, de multe ori apelându-se la constrângeri economice. Pentru a scăpa de aceste asupriri

⁶ Géza Sarmaságh, "Szatmár vármegye: népességi, nemzetiségi, vallásfelekezeti és culturalis statistikája," *Szatmár és vidéke* (17 Nov. 1885): 1.

acceptă să își maghiarizeze chiar și numele, o parte dintre ei mergând până la creștinare trecând la confesiunea calvină. Un astfel de exemplu este Salómon Mayer, unul dintre cei mai mari proprietari de pământ din Satu Mare, a cărui familiei a făcut parte dintre cele 346 familii evreiești din Ungaria care s-au creștinat în această perioadă, primind titlul de “Csengeri” (din Csenger – localitate din comitatul Satu Mare). El a devenit unul dintre promotorii maghiarizării din orașul Satu Mare și unul dintre cei mai bogați proprietari din Ungaria.⁷

Începând din 1882 în sinagoga din Satu Mare serviciul religios a fost ținut și în maghiară în fiecare a doua sâmbătă pentru a satisface cererea evreilor progresiști din localitate.

În 1898 cele două grupe de evrei progresiști și ortodocși s-au despărțit în două congregații. Motivul a fost legat de apropiata alegere a rabinului, din punctul de vedere al grupării progresiste, rabinul ortodox nevorbind așa de bine limba maghiară. Un alt motiv a fost faptul că noul sacerdot ales dintre progresiști era director de bancă, fapt care îi nemulțumea pe ortodocși. Soluția găsită a fost aceea că Mayer și gruparea progresistă și-a format în 1898 propria lor congregație, așa numita “Status quo ante congregation”. De fapt această împărțire a evreilor a fost instituționalizată în restul Ungariei încă din anii 1860, însă evreii din orașul Satu Mare au rezistat acestei divizări.

Autoritățile maghiare au răsplătit această diviziune și folosiseră limbii maghiare în serviciul religios acordându-le celor din “Status quo ante congregation” sprijin material ca și altei comunități religioase oficiale. Administrația orașului a oferit în 1905 evreilor ortodocși același sprijin material, dar rabinul a declarat că ei preferă să officieze serviciul religios în limba ebraică. El a mai adăugat totuși că evreii ortodocși doresc să își maghiarizeze stilul de viață. Astfel, în 1910 procentul evreilor maghiarizați, chiar și a celor ortodocși, a fost mare, la recensământul din acel an 91% dintre ei declarându-se maghiari. Astfel, boicotul economic împotriva lor a încetat, fiind înlocuit cu o intensificare a asimilării.

Concluzii

Distribuirea regională, diferențele sociale, economice, politice și nu în ultimul rând cele confesionale au făcut ca grupurile etnice care locuiau pe teritoriul comitatului Satu Mare să își desfășoare viața separat interacționând între ele pentru a-și regla interesele economice, comerciale, administrative. Oszkár Jászi, sociolog și politician maghiar, născut și crescut în Satu Mare, scrie că minoritățile naționale trăiau în general separate de societatea maghiară, izolate în ceea ce privește limba, obiceiurile și de cele mai multe ori religia.⁸ De asemenea,

⁷ Blomqvist, *Economic nationalizing*, 81.

⁸ Ibid., 71.

s-a remarcat și faptul că existau diferențe regionale și economice care se suprapuneau cu cele etnice. Zonele de câmpie unde se practica mai intens agricultura erau locuite preponderent de populație maghiară și germană, iar în cele muntoase unde principalele ocupații erau creșterea animalelor, pomicultura și minieritul, populația română era majoritară.

Schimbările economice dintre aceste comunități se desfășurau regulat, pentru că cei din zonele montane și deluroase își vindeau produsele în zona de câmpie de unde cumpărau cerealele de care aveau nevoie. Interacțiuni economice aveau loc și în zona minieră unde lucrau atât muncitori români, cât și cei șvabi sau maghiari. Același lucru se petrecea și în atelierele meșteșugărești sau fabricile care încep să se dezvolte în această perioadă.

Diferențele sociale și culturale dintre aceste comunități etnice erau mari, maghiarii având un număr mai mare de membrii care urmau cursurile școlilor de stat din comitat sau chiar din alte zone ale Transilvaniei. Tot ei aveau un procent mult mai mare de persoane înstărite care și conduceau din punct de vedere administrativ și politic comitatul. Lor li se adaugă și unele familii de comercianți și industriași evrei care treptat încep să se implice și în viața politică a regiunii. La finalul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea, în zona Sătmărilor apare o mișcare antisemită a cărei apariție a fost pusă pe seama crizei economice și a prejudecăților etnice. Ea și-a pierdut importanța atunci când evreii au devenit un instrument economic de maghiarizare. Cei s-au asimilat ca maghiari au avut de câștigat primind recunoaștere și oportunități economice. Dar, chiar dacă ei se declarau ca maghiari, diferențele religioase au rămas ca un stigmat etnic.

ASPECTS OF COEXISTENCE OF DIFFERENT ETHNIC AND RELIGIOUS COMMUNITIES ON THE TERRITORY OF SATU MARE COUNTY AT THE END OF THE 19TH CENTURY AND THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

Abstract

Located in the eastern part of Hungary, Satu Mare County is a region whose economic activity was based on agriculture, with industrial activities beginning to develop during the second half of the 19th century – beginning of the 20th century. Due to the favourable economic and social conditions, the number of inhabitants evolves, with few exceptions, upwards. Like other regions of the dual monarchy, many ethnic groups of different denomination lived here, among which there are many differences both socially, economically and culturally. Although these communities lived in different regions of the county, there were many economic, commercial and even cultural interactions between them.